2. Стратегія розвитку системи охорони здоров’я на період до 2030 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2025-%D1%80#Text
3. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. URL: https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2023/03/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment
4. Foreign Assistance: USAID Should Strengthen Risk Management in Conflict Zones. URL: https://www.gao.gov/products/gao-24-106192
5. Андрусів У. Я. Юрченко Н.Б. Зарубіжний досвід фінансування систем охорони здоров'я. Економічний простір. 2019. № 150. С. 34-45.
6. Андрусів У.Я., Шевчик К. Б. Інноваційний розвиток закладів сфери охорони здоров'я в умовах повоєнного відновлення, матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції “Сучасні виклики та сталий розвиток економіки і бізнесу” (10 грудня 2024 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя: ТДАТУ, 2024. 15-17 с. http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/18231/9/Zbirka%20tez_%20EIB_2024-1.pdf
7. Андрусів У.Я., Шевчик К. Б. Інноваційні трансформації системи охорони здоров'я в епоху цифровізації та глобальних змін. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 10(10). С. 345-354. DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-10(10)-345-354

УДК 336.71

ESG-РИЗИКИ В СИСТЕМІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКІВ

ВІКТОРІЯ БІЛОШАПКА [1] ***, ВЛАДА ТАРАСЕНКО*** [2]

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

[1]*biloshapka.viktoriia@kneu.edu.ua,* [2]*tara.vvlada@gmail.com*

Повномасштабне вторгнення росії значно шкодить економіці України та довкіллю, загострюючи виклики, які стоять перед фінансовою системою. У цих умовах інтеграція екологічних, соціальних та управлінських (ESG) ризиків у банківську діяльність стає важливим інструментом не лише для стабілізації економіки, але й для створення основи сталого розвитку.

До того ж, прагнення України до вступу в Європейський Союз ставить нові вимоги до банківського сектору, адже ESG-тенденції є ключовими у фінансових практиках країн ЄС. Врахування ESG-факторів дозволить українським банкам відповідати європейським стандартам, сприяти залученню іноземних інвестицій та впровадженню прогресивних підходів до управління ризиками.

Насправді, з кожним роком дедалі очевиднішим стає існування чіткого взаємозв'язку між фінансовою стійкістю банку та ESG-ризиками, які впливають не лише на репутацію, а й на фінансові результати, що викликає необхідність управління такими ризиками.

ESG-концепція включає в себе основні складові, які мають прямий вплив як на зовнішнє середовище, так і на внутрішні процеси банків і клієнтів. Вона охоплює три основні аспекти: екологічний (E – Environmental), соціальний (S – Social) та

управлінський (G – Governance) ризики, де кожен з них формує власний спектр викликів і можливостей для банківського сектору.

Екологічні ризики включають як фізичні (наприклад, стихійні лиха, зміни клімату, забруднення довкілля), так і перехідні (пов'язані з впровадженням екологічного законодавства та регулювання, таких як вуглецевий податок). Вони можуть впливати на якість активів банків через фінансування проєктів, що не відповідають екологічним стандартам, або підвищення вартості операційної діяльності через екологічні обмеження.

Соціальні ризики ж охоплюють питання, пов’язані з трудовими нормами, рівнем безпеки праці, дотриманням прав людини та соціальної відповідальності компаній. Банки, які не враховують ці фактори, можуть стикатися із зниженням довіри клієнтів, репутаційними ризиками або навіть фінансовими санкціями. Наприклад, порушення соціальних стандартів у компаніях-клієнтах банку може спричинити їх фінансову нестабільність та негативно вплинути на повернення кредитів.

Ризики корпоративного управління включають питання прозорості бізнесу, корупційних схем, структури управління, дотримання податкового законодавства та ефективності внутрішнього контролю. Для банків ефективне управління цими ризиками критично важливе, оскільки слабка корпоративна культура може призвести до регуляторних штрафів, відтоку інвесторів та зниження кредитного рейтингу [1, 2].

В ризик-менеджменті врахування ESG-ризиків стає критично важливим фактором для забезпечення фінансової стійкості банків та відповідності сучасним регуляторним вимогам. Зокрема, Національний банк України визнає роль ESG-факторів у стабільності фінансового сектору та наголошує на необхідності їх інтеграції у стратегії банків. Політика НБУ щодо розвитку сталого фінансування передбачає впровадження ESG-ризиків у систему ризик-менеджменту через уніфікацію підходів до оцінки цих ризиків, створення стандартів для банківського сектору та розробку рекомендацій з управління ESG-ризиками.

Банки стикаються з ESG-ризиками як безпосередньо (наприклад, через пошкодження активів унаслідок екологічних катастроф), так і опосередковано – через ризики, пов’язані з їхніми клієнтами. Це вимагає розробки механізмів оцінки ESG-профілю позичальників, інтеграції ESG-факторів у кредитні рішення та розробки відповідних політик управління. Одним із ключових інструментів є оцінка вуглецевого сліду діяльності банку та його портфеля, що дозволяє враховувати екологічні ризики у фінансуванні.

Згідно з дослідженнями науковців, більшість українських банків уже визнають вплив ESG-факторів на свою діяльність, однак лише третина з них інтегрувала ці ризики у власні системи ризик-менеджменту. Основними бар’єрами є недостатня кількість методологій оцінки ESG-ризиків та відсутність регуляторних стимулів. Для ефективного управління цими ризиками банки повинні посилювати прозорість звітності, впроваджувати системи моніторингу ESG-факторів та адаптувати власні бізнес-моделі відповідно до принципів сталого розвитку [2, 3].

Для зниження кредитних ризиків і підвищення якості кредитного портфеля банкам необхідно переглянути існуючі моделі оцінки позичальників, інтегруючи ESG-фактори у процеси скорингу та аналітики. Традиційні методи оцінки кредитоспроможності, що спираються переважно на фінансові показники,

потребують доповнення параметрами, які враховують екологічну, соціальну та управлінську сталість бізнесу клієнтів. Наприклад, банк може аналізувати вплив діяльності позичальника на навколишнє середовище, його відповідність принципам соціальної відповідальності та рівень корпоративного управління. Включення цих критеріїв у процес прийняття рішень сприятиме зменшенню ризиків дефолту та покращенню прогнозування фінансової стабільності клієнтів.

Крім того, попри очевидну користь, із інтеграцією ESG-показників пов'язано ряд викликів. Одним із головних є відсутність уніфікованих стандартів та методик оцінки ESG-ризиків, що ускладнює порівняння даних і формування надійної аналітики. Водночас, ESG-аналіз вимагає додаткових ресурсів, включаючи навчання персоналу, розробку нових IT-рішень та адаптацію внутрішніх процедур. Ще однією проблемою є ризик «грінвошингу» – коли компанії можуть маніпулювати звітністю, щоб виглядати більш стійкими з точки зору ESG, ніж вони є насправді [3]. В свою чергу, подібні маніпуляції можуть підірвати довіру до фінансових установ і знизити ефективність ESG-зусиль. Для подолання цих викликів необхідно розширювати співпрацю між регуляторами, банками та міжнародними організаціями з метою стандартизації підходів до ESG-звітності та оцінки ризиків.

Таким чином, в епоху зростаючої недовіри та скептицизму ефективність ESG-стрaгегії у державному та приватному секторах стають об'єктом все більш пильної уваги [4]. Відповідно, ESG-ризики мають розглядатися не як додатковий тягар для банків, а як стратегічна можливість для побудови більш надійної, відповідальної та ефективної фінансової системи, здатної відповідати викликам сучасного світу та сприяти сталому розвитку країни.

Приклади впровадження ESG-підходів та управління ESG-ризиками вітчизняними банками носять поки що не масовий характер з огляду на те, що тема соціальної відповідальності бізнесу в країні досить нова, проте вже простежується тенденція зростання інтересу до неї [5]. Формування стратегії сталого розвитку банку з урахуванням цілей сталого розвитку ООН, розробка інструментів управління ESG-ризиками та їх імплементація в систему управління ризиками загалом є перспективними напрямами підвищення ефективності корпоративного управління і, відповідно, конкурентоспроможності банку на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Коли мова заходить про ESG-концепцію та переслідування амбітних цілей у сфері сталого розвитку необхідно прояснити багато аспектів. І важко переоцінити важливість ступінь готовності. Також, оскільки проблема ESG є світовим пріоритетом, ми спостерігаємо постійні та швидкі зміни у політиці та законодавствах країн світу. У 2025 році уряди швидко реагують на мінливий геополітичний ландшафт, що дозволяє забезпечити як безпеку країни так і стабілізувати та зміцнити її банківський сектор. 2025 рік може стати роком дорослішання для вітчизняного порядку денного ESG: на ринку впевнено зростає попит на інструменти сталого розвитку, створюється необхідна інфраструктура, формуються регуляторні механізми, а також розробляються та впроваджуються цифрові сервіси на благо суспільства. Багатьом банкам це дозволило від слів перейти до справи: укладати нові партнерства, запускати проекти, оновлювати стратегії.

Список використаних джерел

1. Кльоба Л. Г., Кльоба В. Л., Кльоба Р. Л. Вплив ESG-ризиків на діяльність банків. *Інвестиції: практика та досвід.* 2025. № 5. С. 148–154. URL: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.5.148 (дата звернення: 24.03.2025).

2. Шульга Н., Омеленчук В. ESG-ризики банків. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2024*. Т. 133, № 2. С. 101–119. URL: https://doi.org/10.31617/3.2024(133)06 (дата звернення: 24.03.2025).

3. Політика з розвитку сталого фінансування. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/ua/files/wayEPPAJyqkNxdQ (дата звернення: 24.03.2025).

4. ESG-тренди. URL:https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2021/12/esg-trends-business-leaders-outlook-2021.html (дата звернення: 31.03.2025).

5. Бондаренко, Л., & Скоропад, І. Сучасні тенденції ESG-активностей компаній в Україні та світі. *Економіка та суспільство*. 2024. №66.

УДК 368.9.06

ДОБРОВІЛЬНЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В КОРПОРАТИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

АЛЛА КРУШИНСЬКА, ДАР'Я ГРИЦЕНКО

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Україна
gdarya528@gmail.com

В Україні спостерігається зростання популярності добровільного медичного страхування, особливо серед корпоративних клієнтів. Це зумовлює необхідність наукового дослідження різних аспектів корпоративного медичного страхування, зокрема його місця, сутності та актуальних моделей, що існують на ринку.

Корпоративне медичне страхування (КМС) є важливим інструментом соціального захисту працівників, особливо у складних умовах війни. Військові дії призводять до зростання ризиків для здоров'я населення, збільшення навантаження на систему охорони здоров'я та зниження доступності якісної медичної допомоги. У таких обставинах КМС стає важливим фактором підтримки фізичного та психологічного благополуччя працівників, а також інструментом підвищення стійкості бізнесу.

Корпоративне медичне страхування - це вид медичного страхування, який компанії надають своїм співробітникам як частину компенсаційного пакету або соціальних пільг. Ця форма страхування спрямована на забезпечення медичної допомоги працівникам і, в деяких випадках, членам їхніх сімей [1, с.106].

На ринку України страхові компанії пропонують широкий вибір програм корпоративного страхування, що користуються попитом серед роботодавців та їхніх команд. Перелік послуг визначається залежно від запитів та бюджету компанії-клієнта, та, як правило, включає стаціонарне лікування, амбулаторне обслуговування та стоматологічні послуги. Особливістю є персоналізація пакетів: топ-менеджмент може отримати преміум-пакет з додатковими послугами, такими як фітнес, за вищою вартістю, тоді як інші співробітники можуть обрати більш економний варіант з необхідним набором послуг. Це також є ефективним інструментом для утримання кваліфікованих кадрів, що в Європі відомо як «золоті кайдани».